

Co-teaching i samarbejdet mellem lærere og pædagoger – fokus på faglig trivsel, differentierende undervisning og inklusion

V. Cristina Gulløv cgul@ucsyd.dk

Målugler og Forsoningsblomster

Hvad er Co-teaching

- Når to eller flere lærere *planlægger, underviser og evaluerer sammen*, en undervisning af en gruppe elever som har forskelligartede behov og forudsætninger for at deltage i undervisningen. (Murawski 2003)

principper bag co-teaching

AFFECTIVE NETWORKS:
THE **WHY** OF LEARNING

Engagement

For purposeful, motivated learners, stimulate interest and motivation for learning.

RECOGNITION NETWORKS:
THE **WHAT** OF LEARNING

Representation

For resourceful, knowledgeable learners, present information and content in different ways.

STRATEGIC NETWORKS:
THE **HOW** OF LEARNING

Action & Expression

For strategic, goal-directed learners, differentiate the ways that students can express what they know.

Muligheder, dilemmaer og begrænsninger

HVORDAN FORSTÅS INKLUSION?

HVILKE UNDERVISNINGSFORSTÅELSER
ARBEJDES DER UD FRA? DIDAKTIK?
UNDERVISNINGSDIFFERENTIERING

HVAD GØR VI SAMMEN? HVAD GØR VI
HVER FOR SIG? HVORDAN SKABER LÆRERE
OG PÆDAGOGER EN FÆLLES DIDAKTIK?

Inklusion og undervisningsdifferentiering

- handler om at øge elevernes mulighed for **deltagelse** i læringsfællesskaberne
- Lærerne og pædagogerne må i fællesskab rette opmærksomheden mod elevernes læringsprocesser, hvad fremmer og hvad hindrer deltagelse, og tilbyde undervisningsdifferentierende aktiviteter der er tilpasset elevernes forskellige behov.

Lovgrundlaget: Folkeskolens Formålsparagraf

”Folkeskolen skal i samarbejde med forældre give eleverne kundskaber og færdigheder der: forbereder dem til videre uddannelse og giver dem lyst til at lære mere, gør dem fortrolige med dansk kultur og historie, giver dem forståelse for andre lande og kulturer, bidrager til deres forståelse for menneskets samspil med naturen og fremmer den enkelte elevs alsidige udvikling.

Stk.2. Folkeskolen skal udvikle arbejdsmetoder og skabe rammer for oplevelse, fordybelse og virkelyst, så eleverne udvikler erkendelse og fantasi og får tillid til egne muligheder og baggrund for at tage stilling og handle.

Stk. 3. Folkeskolen skal forberede eleverne til deltagelse, medansvar, rettigheder og pligter i et samfund med frihed og folkestyre. Skolens virke skal derfor være præget af åndsfrihed, ligeværd og demokrati” (Ministeriet for Børn, Undervisning og Ligestilling 2014, § 1).

Lovgrundlaget for samarbejdet: Folkeskolereformen 2014

- Bekendtgørelsen stiller krav om tværprofessionelt samarbejde. Der står:
 - *§ 18 stk. 4 "På hvert klassetrin og i hvert fag samarbejder lærere og pædagoger", og "fastlæggelse af arbejdsformer, metoder og stofvalg skal i videst muligt omfang foregå i samarbejde mellem lærere og henholdsvis pædagoger" (Ministeriet for Børn, Undervisning og Ligestilling 2014).*
- I bekendtgørelsen fra 2014 står der, at pædagogerne skal inddrages mere i undervisningen, og de obligatoriske emner i skolens fag skal suppleres med *"understøttende undervisning"* (Ministeriet for Børn, Undervisning og Ligestilling 2014):
 - *"§ 15. Undervisningstiden skal tilrettelægges, så eleverne får motion og bevægelse i gennemsnitligt 45 minutter om dagen.*
 - *Stk. 2. Der skal etableres lektiehjælp og faglig fordybelse inden for undervisningstiden.*

Lovgrundlag fortsat

- **§ 16 a.** *Undervisningen i folkeskolens fag, jf. §§ 5, 9 og 11, og obligatoriske emner, jf. § 7, suppleres af understøttende undervisning. Den understøttende undervisning skal anvendes til at understøtte en varieret skoledag gennem undervisningsforløb og -aktiviteter m.v., der har direkte sammenhæng med undervisningen i folkeskolens fag og obligatoriske emner, eller som sigter på at styrke elevernes læringsparathed, sociale kompetencer, alsidige udvikling, motivation og trivsel.*
- *Stk. 2. Skolens leder skal sikre sammenhæng mellem undervisningen i fagene, de obligatoriske emner og den understøttende undervisning.*
- (...)
- **§ 16 c.** *Dele af undervisningen kan organiseres og tilrettelægges som ekskursioner uden overnatning eller som lejrskoler med overnatning.*
- *Stk. 2. Skolerejser med overnatning kan anvendes som et alternativ til den almindelige undervisning.” (Ministeriet for Børn, Undervisning og Ligestilling 2014).*

Uddannelsesbaggrund – skole og fritidspædagogiske traditioner

Skolepædagogik

- Didaktik
- Undervisning
- Fag, faglighed
- Individuelle mål
- (Ind) læring
- Indhold og form
- Individ
- Struktur/disciplin
- Individuel arbejde
- Elev

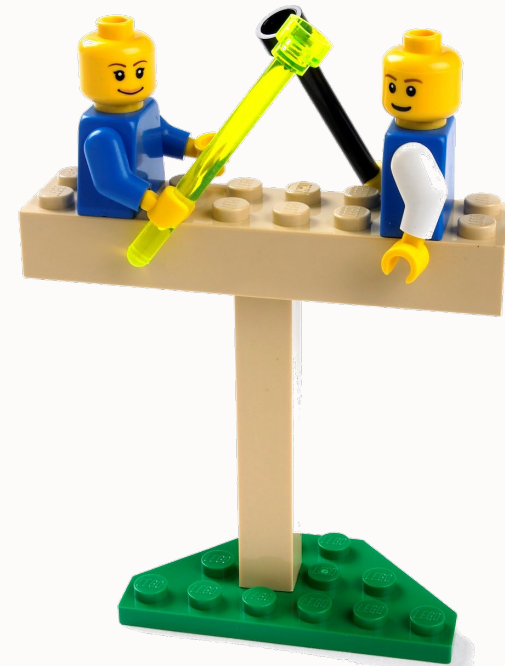
Fritidspædagogik

- Udviklingspsykologi
- Omsorg og opdragelse
- Leg, læring, aktiviteter og samvær
- Fokus på relationer
- Udvikling
- Form og udtryk
- Gruppedynamikker
- Frihed
- Samarbejde, fællesskab
- Barn

Aktivitet 4 minutter

Byg en model som for dig repræsenterer et godt samarbejde mellem lærere og pædagoger.

Hvad skal dette samarbejde indeholde og hvorfor synes du at netop de udvalgte karakteristika er vigtige?

Forudsætninger for det gode samarbejde mht. Co-teaching

- **Sam- planlægger, Sam- Underviser, Sam- evaluerer**
- **Partnerskab/ligeværdighed**
- **Tillid/Respect**
- **Vilje til at dele og gå på kompromis**
- **Vidensdeling og aktiv brug af de forskellige professionsperspektiver**
- **Lærerens undervisningsstil**
- **Pædagogens selvforståelse/vilje/kompetencer mht. til at indgå I undervisningen og synliggørelse af kompetencer**
- **Skemalægning og tid**

Barnet i centrum for samarbejdet

De eksekutive funktioner

Planlægning
er evnen til at finde ud af, hvordan man når sine mål.

Organisering
er evnen til at udvikle og fastholde et system, der holder orden på ens ting og planer.

Tidsstyring
er at have en præcis forståelse af, hvor lang tid en opgave vil tage samt at udnytte tiden fornuftigt og effektivt

Igangsætning af opgaver
er evnen til på egen hånd at kunne igangsætte en aktivitet, når behovet opstår. Det er den proces, der gør, at man bare begynder på noget, selvom man ikke rigtig har lyst.

Arbejdshukommelse
er de mentale processer, der gør, at man kan bevare information i hjernen, mens man arbejder med den.

Metakognition
er at være bevidst om det, man ved, og at kunne bruge denne information til at hjælpe med at lære.

Selvkontrol
er evnen til at regulere sig selv, inklusiv ens tanker, følelser og handlinger.

Opmærksomhed
er evnen til i en periode at kunne fokusere på en person eller opgave samt at kunne skifte opmærksomheden hvis nødvendigt.

Vedholdenhed
er evnen til at holde sig til en opgave og ikke give op, selv når det bliver udfordrende.

Fleksibilitet
er evnen til at kunne tilpasse sig nye situationer og håndtere skift.

Oversat af Anne Skov Jensen, Overlevelsesguiden.dk

Pathway to Success

Centrale spørgsmål

Hvem af eleverne møder barrierer for læring og deltagelse i skolen? I undervisningen?

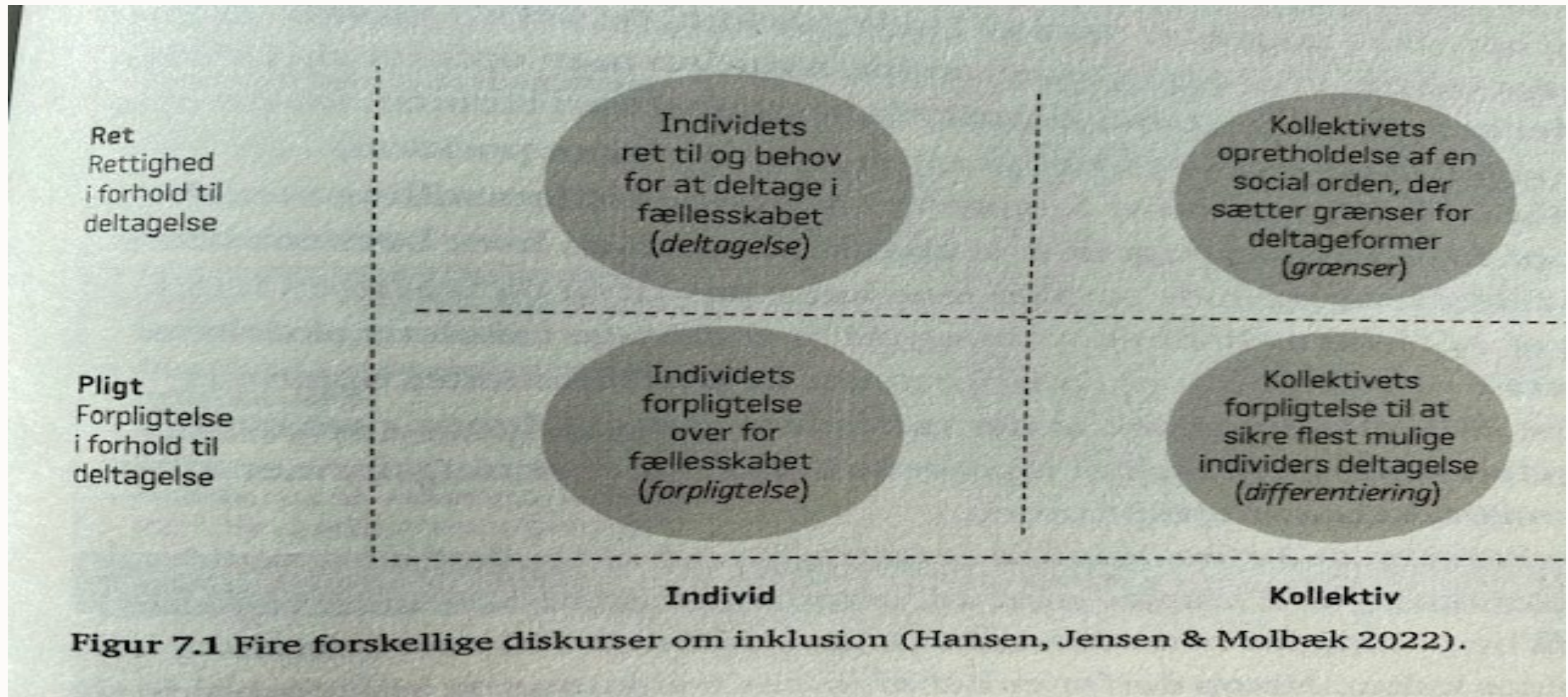
Hvilke barrierer kan der være tale om?

Hvordan kan vi med hver vores faglighed reducere barriererne for læring og deltagelse?

Hvilke resurser (materielle og faglige) kan bidrage til øget læring og deltagelse for alle?

Hvordan kan vi bedst benytte os af vores faglige resurser for at støtte læring og deltagelse?

4 opfattelser af inklusion

Figur 7.1 Fire forskellige diskurser om inklusion (Hansen, Jensen & Molbæk 2022).

Fire
interrelaterede
dimensioner i
inkluderede
klasseledelse

Den rammesættende

Relationel dimension

Didaktiske dimension

Organisatorisk dimension

(Molbæk 2022)

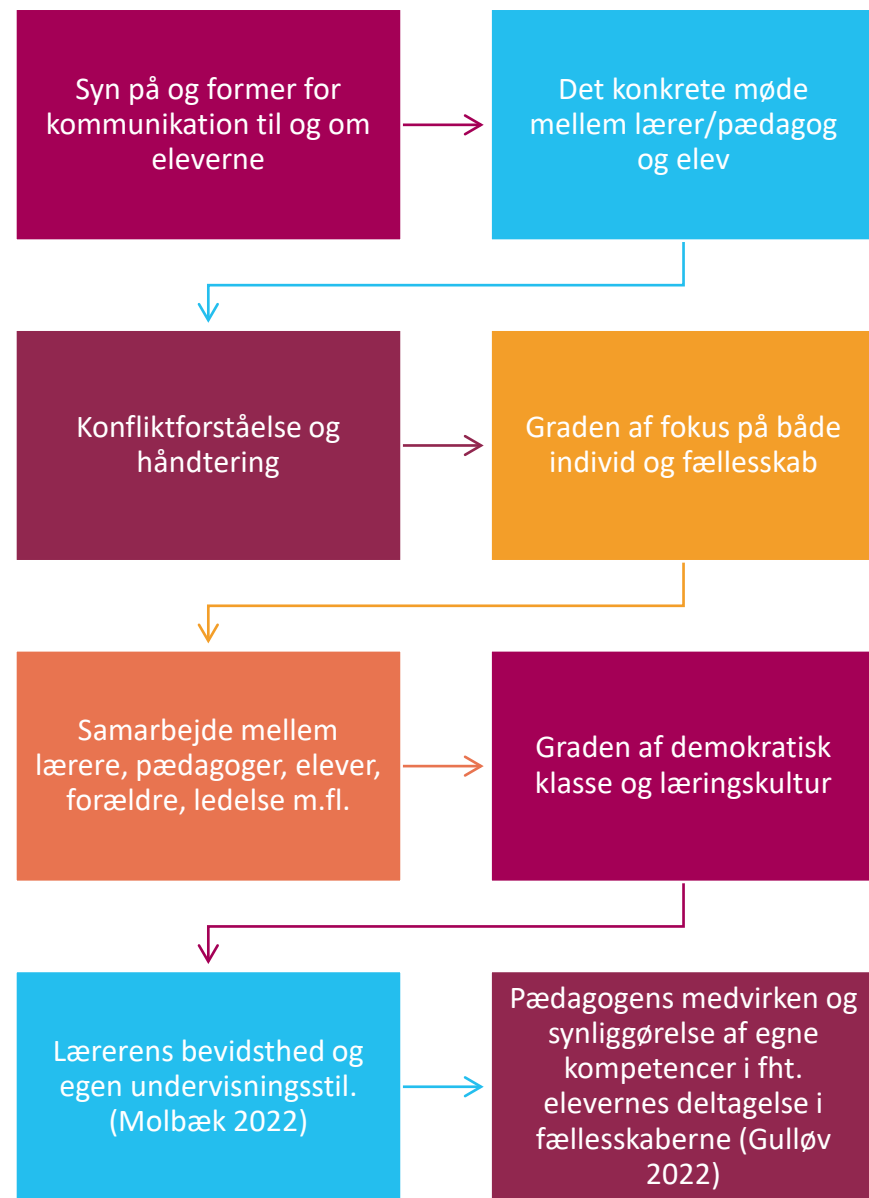
Den rammesættende

Regler og rutiner
på skolen og i
undervisningen,
lektionernes
opbygning og
prioritering af tid

Reaktioner og
konsekvenser ved
fx uro og
forstyrrende
adfærd

Metoder i
undervisning og
begrundelser
herfor

Fysisk indretning
af lokaler

Den relationelle dimension

Didaktisk dimension

Arbejdet med mål

Arbejdet med evaluering/feedback

Arbejdet med elevernes egen bevidsthed om deres læringsproces

Arbejdet med undervisningsdifferentiering og holddannelse

Arbejdet med undervisnings- og arbejdsformer

Arbejdet med at understøtte både elevens kognitive og sociale læringsprocesser. (Molbæk 2022)

Pædagogens medvirken og synliggørelse af egne praksismusiske kompetence i fht. undervisningen (Gulløv 2022)

Organisatorisk dimension

Skolens kultur, strategier og praksis

Ledelsens rammesætning i forhold til de fælles opgaver

Graden af fælles sprog

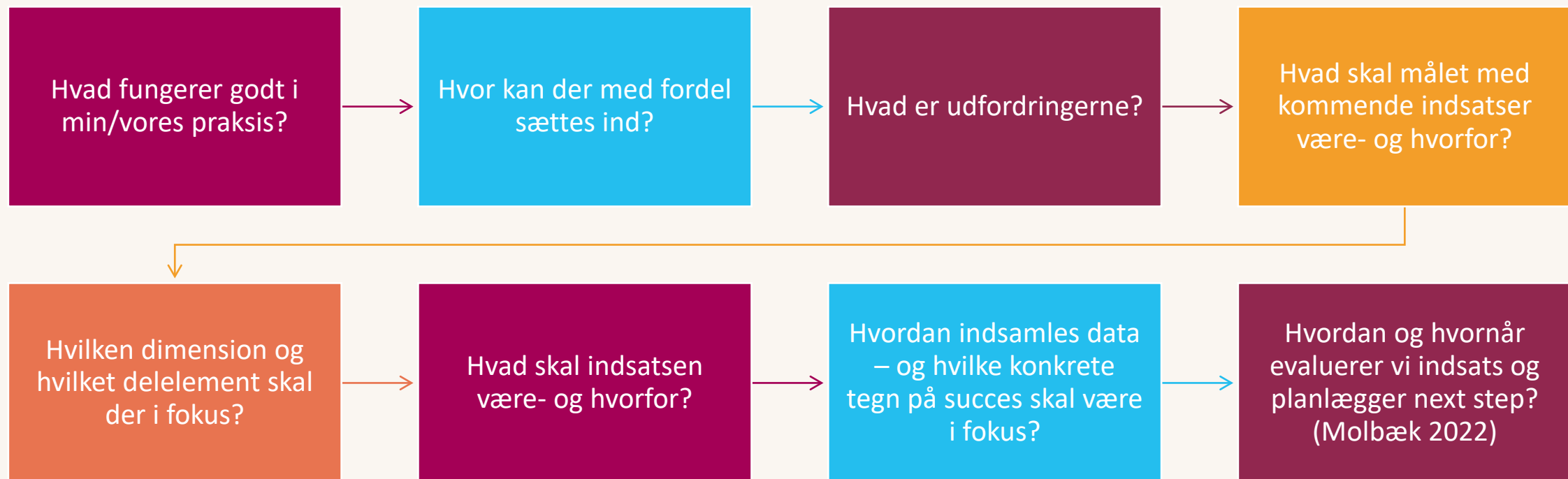
Graden af ejerskab i forhold til opgaverne

Prioritering af fælles refleksionsrum, hvor den dilemmafyldte hverdag diskuteres

Graden af videndeling mellem team på skolen og på tværs af skolerne

Graden af kollegial sparring og supervision

Spørgsmål som afsæt for praksisudvikling

Centrale spørgsmål

Hvordan kan man som lærer og pædagog samarbejde i undervisningen under hensyn til elevernes forskellige behov og forudsætninger?

Hvordan kan man udvikle et samarbejde omkring eleverne, så det faktisk får positiv betydning for deres læring?

Co-teachingens centrale spørgsmål: ***Hvordan kan dét vi gør sammen i undervisningen forbedre elevernes deltagelse og læringsmuligheder?***

Muligheder og dilemmaer – case 1 på baggrund af observationsarbejde.

- Vi er i en 2 klasse, klassen har danskundervisning. De er i gang med at lære om forskellige typer litteratur/tekster. I dag skal de lære om forskellen på *eventyr* og *fabler*. Læreren læser to historier op for hele klassen. De fleste børn lytter i stilhed og er interesseret. To af klassens drenge begynder at lave høje lyde og vippe med deres stole mens læreren læser. Det er tydeligt at de er forstyrrende for alle.
- Jeg spørger pædagogen hvordan hun understøtter arbejdet med inklusion. Hun fortæller at meget af hendes tid i klassen bliver brugt på adfærdsregulering så drengene kan være stille. For at undgå at de får skæld ud og bliver irettesat alt for meget, har pædagogen forsøgt at skabe nogle aktiviteter særligt for dem. Hun fremstillede nogle "arbejds-kufferter" som drengene kunne arbejde med mens læreren underviste de andre elever.

Pædagogen fortæller:

- ” de børn, der falder uden for den ramme, hvor man skal sidde stille og lytte, bliver irttesat rigtig meget. Og det er et nederlag, at de hele tiden får at vide, at nu skal du stoppe, nu skal du lytte, nu skal du tie stille....
- Jeg forsøger at være på forkant og tilbyde dem noget relevant i stedet for. Når de kommer ind i klassen, giver jeg dem en lille kuffert, som indeholder saks og papir, lim, plus plusser, kortspil... En af drengene er særlig glad for Lego, derfor er der også Lego i, og klistermærker (...)
- At de fik kufferterne betød, at tempoet kunne sættes lidt ned, de fik ro på. Jeg forstår deres uro som et tegn på at de har svært ved at være i den læringsituation, hvor de skal sidde stille og lytte efter. Når de fik kufferten, fik de mulighed for at koncentrere sig ved at bruge deres hænder. ” (citater)

Case 2.

- Klassen har matematik undervisning, og læreren er i gang med at undervise eleverne i, hvordan de kan opstille regnestykker og arbejde med gange- og divisionsmetoder. Mens læreren gennemgår måderne at regne på ved tavlen, opstår der en del uro blandt nogle af eleverne. Pædagogen går over til læreren og spørger, om hun må tage nogle af eleverne med ud i skolegården. Læreren siger ja, og pædagogen tager de urolige elever med ud. Med udgangspunkt i lærerens gennemgang ved tavlen skriver pædagogen de samme regnestykker på fliserne i skolegården og forklarer eleverne, hvordan de kan arbejde med fx division. Efterfølgende beder hun eleverne selv at opstille nogle regnestykker, de vil arbejde med, og de fortsætter med at regne sammen på fliserne.

Gruppe arbejde:

- 1. Læs casen og derefter udvælg et mål og et emne i et fag I gerne vil samarbejde om. Inddrag jeres viden om elevernes forudsætninger til at deltage: dygtige elever, elever indenfor normalområdet og elever med særlige udfordringer - sansemotorisk, auditiv osv.
- 2. Beslut en eller flere co-teaching strategier I gerne vil arbejde ud fra.
- 3. Hvordan vil i undervise? Fremhæv en undervisningsmetode og tænk hvor mange undervisningsalternativer/aktiviteter til denne metode kan være? Brug dem og udvikle på jeres undervisningsforløb 😊
- 4. Planlæg sammen og meget konkret.
- 5. del jeres overvejelser, muligheder og dilemmaer med resten af holdet.

- Observation/overvejelser.
- *Hvad skal vi se efter i forhold til effekten af samarbejdet? – hvordan deltager eleverne? hvem har svært ved hvilken aktivitet? Hvorfor? Er der er variation i undervisningens aktiviteter? Hvordan samarbejder og deler vi opgaverne? Hvordan kan vi sikre at alle elever deltager og får det bedste ud af undervisningens emne og mål?*

Spørgsmål til udvikling af samarbejdet

- Hvad vil du gøre hvis en af jer har mere kendskab til det faglige indhold end den anden?
- Hvordan vil I fordele arbejdet, så I begge har væsentlige roller i klassen, og I ikke føler at kun en af jer har ansvaret?
- Hvordan vil du kommunikere, hvis du ønsker mere/mindre en aktiv rolle i klassen eller i planlægningen?
- Hvordan vil du vurdere din effektivitet (oplevelse af at din indsats gør en forskel) i co-teaching med din partner? Hvad hvis en af jer ikke føler sig positiv omkring oplevelsen, men den anden er det? Hvordan kan du forbedre det?
- Hvordan foretrækker du at planlægge (på papir, elektronisk, i dit hoved)? Hvad hvis din partner planlægger anderledes end dig?
- Hvordan vil I begge sikre, at I bruger jeres tid effektivt under planlægning af undervisningen?

Spørgsmål til udvikling af samarbejdet

- Hvordan vil I begge sikre, at I følger det planlagte? Hvad vil du gøre, hvis din partner ikke følger med (overholder aftalen) regelmæssigt?
- Hvordan foretrækker du at kommunikere til en partner (e-mail, telefon, Zoom, tekst, personligt)? Hvornår foretrækker du at kommunikere (med det samme, hver morgen, efter skole)?
- Hvordan reagerer du på svære situationer?
- Hvad vil du gøre, hvis din partner gør noget i undervisningen, som du er uenig i?
- Hvordan tackler du konflikter?
- Hvordan plejer du at løse problemer? Undgår du det, samarbejder med andre, løser du det selv?
- Hvad hvis en af jer ser ud til at "tage over" under kommunikation eller har en tendens til at ville have mest magt i teamet?

Litteraturliste:

- Holch Jensen, J. (2021): Klar til co-teaching – perspektiver fra en dansk skolekontekst, Dafolo
- Molbæk, M. (2022): Ledelse af inkluderende undervisning og samarbejde. I: Jensen, E. og Løw, O. (red): *Lærerens pædagogiske lederskab – at skabe mening, samarbejde, tydelige rammer og gode relationer*. Professionsserien. Akademisk forlag.
- Murawski, W. og Dieker, L. (2021): Ledelse af co-teaching – lær at lede co-teaching dansen: Ledelsesstrategier til bedre teampræstationer. Dafolo 1 udgave. 1 oplag
- Gulløv, C. (2022): Samarbejdet mellem lærer og pædagoger. I: Jensen, E. og Løw, O. (red): *Lærerens pædagogiske lederskab – at skabe mening, samarbejde, tydelige rammer og gode relationer*. Professionsserien. Akademisk forlag.